

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre... 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vis-
 zsaadására nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések kiadóhivatalhoz intézendők.

Angol és francia dicsekvések.

Lloyd George nyilatkozata.

London, augusztus 8. Lloyd George az alsóházban beszédet mondott és a következőket fejtette ki:

— Amikor a háború megkezdődött, a brit haditengerészet összes tonnatartalma hét és fél millió tonna volt, amely most nyolc millió tonnára emelkedett. Eddig százötven buvárhajót pusztítottunk el. Ebből több mint a felét az utolsó esztendőben. A tengerészeti szolgálatra másfélmillió ember szükséges. 1914. augusztus óta maga Anglia a hadseregbeli és tengerészeti szolgálatra a békeállományt beleszámítva, hat egész egy negyed millió embert teremtett elő, még pedig nagyjából önkéntest. A gyarmatok egy millió emberrel, India negyedmillióval járult hozzá.

A német offenzíváról szólva Lloyd George a következőket mondta:

— Az ellenség veszteségei halottakban, sebesültekben és anyagban jelentékenyek voltak. A csata előtti hónapokban háromszázötvenezer embert küldöttünk a csatornán át a frontra. A veszély még nem múlt el, de nagy optimistának kell a német vezérkarban annak lennie, aki még mindig Németország katonai győzelmét jósolja.

Ezután közölte Lloyd George, hogy júliusban háromszázötvenezer amerikaiat szállítottak Európába. Ebből száznyolcvanötvenezer angol hajókon.

— *Korai volna, ugymond megállapítani, hogy a németek ereje kimerült, mert hiszen még mindig óriási tartalékokkal rendelkeznek. Most már mégis elmondhatjuk, hogy sohasem fognak ismét oly kedvező helyzetbe jutni, mint március 21-ike előtt. Kis idő múlva az amerikai hadsereg nem lesz sokkal kisebb, mint a német.*

Beszéde végén Lloyd George a béke kérdésére tért át. Ezeket mondotta:

— Azok, akik a háborút előidéztek, még mindig a szinpadon vannak. A béke addig nem köthető meg, amíg ellenségeink tanácsában ezek helyet foglalnak. Mindenki kívánja a békét. De ennek igazságos és állandó és hatalommal biztosított békének kell lennie.

Foch tábornok kitüntetése.

Genf, augusztus 8. A Nieuwe Notteramsche Courant jelenti Párisból: Clemenceau a következő jelentést intézte Poincaréhoz:

Ezerkilencszáztizenhat április 24-iki rendelet ismét életbeléptette a tábornagyis tisztséget. Van szerencsém a kormány és mondhatom az egész nép nevében önnel azt az elhatározásomat közölni, hogy *Foch tábornokot e magas tisztséggel tüntettük ki.* — Abban az órában, amidőn az ellenség száz kilométeres hosszú fronton óriási offenzívát kezdett Franciaország ellen, mikor azt remélte, hogy a döntést fogja elérni és német békét fog reánk erőszakolni, — amely béke az egész világ rabszolgaságát jelentette volna, — Foch tábornok sere-

geivel legyőzte ellenségét. Páris veszélyen kívül van, Chateau Thierryt visszafoglaltuk és több mint kétszáz falut felszabadítottunk. 3500 foglyot ejtettünk. Szövetségesünk diadalmas hadserege az ellenséget visszazorították a Marne partjáról az Aisne partjára. Ezeket a győzelmeket a legfelsőbb parancsnokság által kidolgozott tervek szerint Foch aratta. Az a bizalom melyet a köztársaság és az entente Fochba vetett, tökéletesen jogosultnak bizonyítja ennek a magas tisztségnek adományozását. Ez nem csak azt a magas szolgálatot jutalmazza, amelyet ő a hadsereggel tett, hanem biztosítani fogja a nagy férfiú auctoritását a jövőben is, aki hivatva van az entente hadseregét véggyőzelemre vezetni.

A németek új vonalakban álltak meg.

Genf, aug. 8. A Temps jelenti, hogy a németek visszavonulásukban az egész fronton új állásokban álltak meg. A következő napokban új erős harcokra lehet számítani.

Szurmay a katonatisztek fizetésemeléséről.

A képviselőház ülése.

Szász Károly elnök féltizenegy óraker nyitotta meg a képviselőház ülését. Napirenden van a katonai ellátásról szóló javaslat.

Báró Szurmay Sándor honvédelmi miniszter hálás köszönetét fejezi ki a vitában résztvevő összes képviselőnek tárgyilagos kritikájukért és azért, hogy e javaslatot pártkülönbség nélkül elfogadták, ezzel is dokumentálva, hogy milyen hálát és szeretetet érez az egész törvényhozás hőseink iránt. Csak Juriga képviselőt veszi ki, aki egészen más uton halad, amelyen sem ő, sem a Ház más tagja nem követi.

Felhozták a katonáorvosok és a Vörös-Kereszt kérdését. Ugy a katonáorvosok, mint a Vörös Kereszt a háború egész tartama alatt nemcsak a hadsereget, hanem a nemzetet is mély hálára kötelezték.

Örömmel állapítja meg, hogy a tiszti fizetésemelés kérdésében az egész Háznak az az álláspontja, hogy igenis szükség van a tiszti, és mindjárt hozzáteszi, a legénységi fizetések felemelésére. A nemzetnek ez nemcsak kötelessége hős fiairól, de becsületbeli tartozása is.

Visszautasítja azt, hogy éppen ő volna az, aki nem viseltetnék kellő megértéssel e kérdés iránt. Teljesen osztozik abban a nézetben, hogy a nemzet e javaslattal tartozásának csak egy részletét törleszti. Épp oly melegen fogja kezelni a tiszti fizetések kérdését is és annak idején kezdeményező lépéseket fog tenni.

A fizetésemelésre szükség van, de a mostani, sajnos, még mindig ingadozó pénzvizonyok mellett, *csakis a természetbeni ellátás lehet hivatva arra, hogy igazán hathatósan segítsünk a bajokon.* Ha módot nyújtunk a tisztnek arra, hogy 50-60 koronáért egy cipőt vegyen és hogy gyermekcipőt ingyen, vagy 15-20 koronáért kaphasson, ha módot nyújtunk arra, hogy ruhához, tüzelőanyaghoz, élelmiszerhez jusson a kincstártól vagy a kertgazdaságoktól, vagy más ilyen intézményektől, ez többet ér, mint egy bizonytalan fizetésemelés, amellyel együtt különben is mindig fokozódik a drágaság.

Elismeri, hogy a létesített intézmények nem mindenberf funkcionálnak úgy, mint kellene, de ez csak azon mulik, hogy nem mindenütt megfelelő ember irányította. Intézkedett, hogy a honvédelmi miniszteriumban, a hol eddig több osztály foglalkozott ezekkel az ügyekkel, ez ügyek külön osztályban egyesíttessenek és ennek élére egy olyan törzstisztet állított, aki nagy szeretettel viselkedik az ügy iránt és nagy tapasztalatokkal rendelkezik. A kertgazdaságokról szólva hangsúlyozta, hogy jutalmazni kell a legénységet is, amely megmunkálja a földet. Ismerteti n

beszerzési központok működését. Minden megtörtént, hogy beszerezzék a megfelelő szükségleti cikkeket és ha egyik-másik helyen hiányoztak bizonyos szükségletcikk, ez csak a vezetőség hibája.

Sok szónoklat hangzott el a rokkantak ügyében is. Gróf Teleki Pál szakszerű előadása után én csak annyit mondhatok, hogy a legmelegebb érdeklődéssel viseltem a kérdés iránt. (Helyeslés.)

A csendőrség ellátásáról szólva, megjegyzem, hogy a csendőr tisztikarra is vonatkoznak a javaslatoknak a honvéd tisztikarra vonatkozó rendelkezése és ez az ellátási törvény gondoskodik a csendőrségről is. Kár volna tehát annak sok célszerű intézkedését megbolygatni.

Gróf Tisza Istvánnak volt egy megjegyzése a rokkantak kérdésével kapcsolatban a művégtagokról. Én az ő javaslatát méltányosnak tartom és az illetékes faktorokkal nem kételkedem abban, hogy ők is hozzá fognak járulni indítványához. Nem fogadhatom el Kállay Ubulnak azt a javaslatát, hogy a művégtagok készítését tisztán a kincstár fizesse meg. A drágább művégtagok készítésénél azonban igenis segítségére leszünk az illetőknek. (Helyeslés.)

A rokkant házak szaporítására nincs szükség, mert az új törvény által adott rokkantjárulékból a rokkant szivesebben él otthon családjá körében és ezért nincs is tolongás a rokkant házak felé. Fontos kérdést vetettek fel a szolgálati idő tekintetében. A 12. szakasz biztosíték arra, hogy tulajdonképp harmincöt évi szolgálat után minden tiszt teljes nyugdíjjal vonulhat vissza. Mégis fenntartották a 40 évet. Ez éppen a tisztek érdekében történt, mert a legtöbb tiszt nem óhajt 35 évi szolgálat után nyugalomba vonulni. Ezután ismerteti a hivatalból való nyugdíjazás rendszerét.

Az özvegyi ellátásról megjegyzi, hogy azon az alapon állították össze, hogy mindenkinek dolgoznia kell, a mennyire bír, ha még oly csekély mértékben is. Igaza van Fényes Lászlónak, hogy hatszáz korona egy özvegynek kevés, a mennyit akkor kap, ha tüdőbeteg. De a tüdőbeteg özvegyek száma az esetek kis része.

Az özvegyek legnagyobb része valami munkát fog tudni végezni, mert megkövetelik tőle, hogy éppen úgy dolgozzék, mint a férfi. Magyarország lakosságának hetvenöt százaléka földműves, az özvegyek nagyobb tömege el tud helyezkedni a falun. Azt hiszi, a törvény intézkedései e tekintetben teljesen megfelelnek.

A legénység nyugdíjáról a következőket jegyezheti meg: 50 százalékos keresetképtelenségénél 580 korona nyugdíj, de ez egy olyan állapot, a melyben a nyugdíjas még sokat tud dolgozni. Hetven százalékos keresetképtelenségénél a nyugdíj az eddiginek két és félszerese, teljes keresetképtelenségénél az eddiginek négyszerese. A ki dolgozni akar, az meg fog tudni élni, a ki pedig nem tud dolgozni, arról gondoskodunk. Ez volt a javaslat alapelve. Kéri a javaslat elfogadását. (Zajos éljenzés és taps.)

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadta.

Egry Béla határozati javaslatát melldözte.

A részletes tárgyalás során a honvé-

delmi miniszter indítványára úgy határoztak, hogy a törvény első három része megmarad közös cím alatt, a negyediket pedig új címmel külön törvénynek alakítják.

Incidens Fényes László és Héderváry Lehel között.

A részletes tárgyalás során Szilágyi Lajos több módosítást nyújt be, amelyeket részben elfogadnak.

A 16. szakasz tárgyalását erős incidens zavarja meg.

Fényes László e szakaszhoz módosítást ajánlott, amelyet a Ház leszavazott, mire Fényes ezt kiáltotta:

— *Hiába itt minden!*

Héderváry Lehel: *Pave itt minden!*

Fényes László a célzást személyére vonatkoztatta és Héderváry Lehel felé kiáltotta:

— Csak ügynökkösködni lehet ugy-e?

Héderváry: . . . és bakkarázni a Fészekben.

Fényes: Ügynök!

Héderváry: Ne rágalmazzon, hanem bizonyítsa be.

Az incidens után, mely a jelen volt képviselők között élénk izgalmat keltett, folytatták a részleges tárgyalást.

Szünet a Ház határozatképtelensége miatt.

A 122. szakasz tárgyalásánál Richter János módosítást ajánlott, amelyre az elnök szavazást rendelt el. A szavazásnál kitűnt, hogy a Ház nem határozatképes s ezért az elnök szünetet rendelt el.

Szünet után megtörténvén a szavazás, mely a beadott módosítást elvetette, folytatták a részletes tárgyalást s rövid idő alatt letárgyalták s részleteiben is elfogadták a javaslatot.

Következett a Gyöngyös város felépítéséről szóló javaslat, amelyet a város képviselője, Török Kálmán felszólalása után vita nélkül elfogadták.

Herceg Windischgrätz válasza.

Ezután herceg Windischgrätz Lajos közlélmelési miniszter válaszolt több interpellációra, Meskó Zoltánnak azt válaszolja, hogy a jövő termés árának mostani megállapítása nem ütközne különös akadályba, de nem is lenne semmi értéke és haszna, csupán akadémikus jellege lenne. Ami a fejadagok felemelését illeti, már többször kijelentette, hogy ha a termés nagyon jó lesz, a fejadagokat fel fogja emelni.

Fényes Lászlónak adott válaszában a közlélmelési miniszter csodálkozását és sajnálkozását fejezte ki afölött, hogy akad magyar képviselő, aki olyan kifejezéseket használ, mely szerint nem ütközne meg azon, ha a mai árak mellett a gazdák elrejtették készleteiket.

Meskó Zoltán megállapítja, hogy a közlélmelési miniszter különbséget tesz a képviselők között. Tisza interpellációja után bécsi utját is megszakította, csak hogy hamarabb válaszolhasson, ő az interpellációjára pedig csak ma kap feleletet. A válasz nem elégti ki s így azt nem veszi tudomásul.

A Ház a választ tudomásul vette.

Ezután a holnapi ülés napirendjére kitűzték a ma tárgyalt javaslatok harmadik

olvasását s az ülés délután 3 órakor véget ért.

Szervezkedik a Filharmoniai Társaság.

Megkezdődnek a hangversenyek.

A négy év óta tartó véres világháború a közvetlenül a háború kitörése előtt újjászervezett Nagyvárad Filharmoniai Társaság egyetlen tevékenységét is félbeszakította. Bár a világegés vigasztalanul tart, a zene hivatott művelői és barátai elérkezettnek látják az időt az egyleti tevékenység újbóli felvételére és kifejtésére.

Az alapítók által kitűzött cél: a nemezebb irányú zene és ének művelését és ez által a közönségben a zeneművészet iránti érdeklődés és rokonszenv ébresztését az egylet által felállítandó ének és zenekaron kívül évenként legalább 6 bérleti hangverseny tartásával, megfelelő számú egyéb alkalmi hangversenyek és zeneművészeti előadások rendezésével és a már régebben tervezett városi zenede felállításának szorgalmazásával akarják munkálni.

A társaság a tagokul belépők javára kedvezményeket helyez kilátásba: a hangverseny jegyek árából engedményt ad, elővételi jogot biztosít, esetleg a házi estélyekre ingyenes jegyeket ad ki, stb. s ezen kedvezményeket kellő időben és módon a tagok tudomására hozza.

A társaság most bizalommal fordul Nagyvárad város és Biharvármegye zenekedvelő közönségéhez s kéri, hogy a Társaságba tagul belépve őket kulturális és művészeti munkájokon támogassa.

Szmazsenka Ernő elnök és Magurányi Jenő dr titkár a szervezkedést megkezdették s diszelnököknek a következőket kérték fel: Gróf Széchenyi Miklós vbtt., r. k. püspök, Radu Demeter g. k. püspök, Bundala Mihály dr nagyprépost, Lábán Lajos dr táblaelnök, Beöthy László dr vbtt., Cziffra Kálmán dr Stern József dr Biharorda, lovag Wertheimstein Alfréd Cséhtelek, gróf Tisza Kálmán Csegöd, Bölöny József Biharugra.

Védnököknek: Spett Gyula pápai praetatus, Karácsonyi János dr püspök, Fráter Barnabás alispán, Fráter Imre dr törzsorvos, Sztaniszlavszky Adolf dr kir. főügyész, Hiemesch Frigyes bankfőnök, Rimler Károly polgármester, Siket Traján postaigazgató, — Hoványi Géza dr orsz. képviselő, Materny Imre ev. ref. plébános, Sulyok István ref. esperes, Kecskeméti Lipót dr főrabbi, Lukács Odön polgármester helyettes, Baranyi András vm. főjegyző, Vass Bertalan dr tankerületi főigazgató, Varró Domokosné, Kornstein Hermann bankigazgató Nagyszalonta, Grósz Zsigmond nagybérlo Hosszuhát.

Tiszteletbeli tagokul: Budai Gyula dr jogakadémiai dékán, Kovács Lajos dr prem. kanonok, gimn. igazgató s az iskolák és zeniskolák igazgatói.

Az igazgató választmány funkcionárius tagjai: Elnök Szmazsenka Ernő, alelnök dr Edelmán Menyhért, karmester Scharf Károly, titkár Magurányi Jenő dr, pénztárnok Kereszty Kornél, ügyész Krüger Jenő dr.

Az igazgató választmány tagjai: Fischer Erviné, Patzkó Aladárné, Pásztor Bertalané, dr Stern Ödönné, Bartha Andor dr, Fischer Ervin, Kürthy István, Mazalik József, Resch Mihály, Vomácska József.

Bérleti hangversenyeket már ez évben rendez s erről a közönséget idejében értesíti a társaság vezetősége.

Megindult az antant újabb offenzívája.

Az Ancre és Avre között benyomultak a németek állásaiba.

Stockholm, augusztus 8. A Reuter-ügynökség jelenti Londonból: Haig tábornok jelenti, hogy a negyedik angol és a tizenegyedik francia hadsereg parancsnoksága alatt hajnalkor Amienstől délnyugatra és nyugatra széles fronton támadást kezdett. A támadás kielégítően halad előre.

Berlin, augusztus 8. A Wolf-ügynökség jelenti 8-án este:

Az angolok az Ancre és Avre között támadnak. Az ellenség állásainkba benyomult.

A Krupp-gyár két mérnöke Angliának terveket és rajzokat akart eladni.

Budapest, augusztus 8. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Haerenbergben a határrendőrök egy németet és egy angolt tartóztattak fel, akik mérnökök voltak a Krupp-gyárban.

A két embernél különösen Angliára nézve nagyon fontos tervek és rajzok voltak, amelyeket Angliának akartak eladni. Az elkobzott terveket és rajzokat Hágába vitték.

A francia közvélemény aggodalma az angol választások miatt.

Budapest, augusztus 8. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A Times rámutat arra az aggodalomra, amelylyel a francia közvélemény a közeli angol képviselői választások elé tekint. A választások nagy átalakulást hozhatnak, amennyiben a pacifisták kerülhetnek ki győztesen.

A német ágyuk megzavarták Páris győzelmi ünnepét.

Budapest, augusztus 8. (Saját tudósítónktól.) A svájci határról jelentik: Párisnak hétfőn megkezdett s kedden egész napon át folytatott messzehordó ágyúkkal való bombázása a lakosságban nagy riadalmat okozott. A franciák éppen a veslei győzelmet ünnepelték, amikor hirtelen megkezdődött a bombázás. A bombák 20 percnyi időközben hullottak és a táviró vezetékeket is megrongálták, aminek következtében a Svájcba irányított táviratok is nagy késéssel érkeztek.

Vaterland helyett a Justitia. Elsülyesztett angol gőzös.

Budapest, augusztus 8. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti, hogy egyik tengeralattjárónk Schwader kapitány parancsnoksága alatt a Justitia nevű 32000 tonnás angol gőzöst Irország északi partjainál erősen megrongálta. A tengeralattjáró több torpedót lőtt ki s a hajót annyira megrongálta, hogy a következő napon egy másik tengeralattjárónknak sikerült teljesen elsülyeszteni. Az elsülyesztett gőzöst nagy hasonlósága miatt a Vaterland gőzösnek hittük. Az utóbbi tengeralattjáró erősen biztosított menetből még két hajót lőtt ki, köztük a 18000 tonnás Fransoniát.

Az olaszok támadásai egy kórházhajónk ellen.

Budapest, augusztus 8. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: A hadügyminisztérium hivatalos közlése szerint 6-án délelőtt a Call báró nevű kórházhajót, mely a durazzói kikötőből távozott, olasz repülőgépek megtámadták, a ledobott bombák szerencsére nem találtak. Ugyanaz nap este, mikor a kórházhajó 1000 beteggel kijutott a tengerre, egy olasz tengeralattjáró megtámadta és három torpedót lőtt rá. Az egyik torpedó a hajót eltalálta, de nem robbant fel. A hadügyminisztérium megtette a kellő lépéseket a nemzetközi jog eme hallatlan megsértése ellen.

Az új német front megszilárdulása.

Berlin, aug. 8. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Lys mindkét oldalán angol részleges előretöréseket visszavertünk. Az ellenség a Sommetől északra a Bray-corhici országút mindkét oldalán levő új állásaink ellen heves ellenátadásokat intézett, a melyeket visszautasítottunk. Az éjszaka folyamán időnkint feléledő tüzérségi tevékenység és felderítő harcok. Montdidierből nyugatra a franciák egy részleges támadása meghiúsult.

A német trónörökös hadcsoportja. — Soissons és Reims között a tüzérségi harc csak átmenetileg éledt fel, kisebb gyalogsági harcok az Aisne mentén és Reimtől északra.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja: A Vogézekben eredményes előretörés a Schrebsmaenetén levő ellenséges vonalakba.

Boerick báró hadnagy 20 ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállásmester.

Felgyújtottuk a Valona melletti olasz repülőteret.

Budapest, aug. 8. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz fronton nincs nagyobb harci esemény.

Albániában szárazföldi és tengerészeti repülőgépekből álló bombavető rajunk megtámadta Valonától keletre levő olasz repülőteret. Nagy tűz és füstfelhő tanuskodott a vállalkozás sikeréről.

A vezérkar főnöke.

* A rendőrök az idegenek látványosságai. Tegnap délelőtt Geró Ármán főkapitány szóvá tette Jelinek Géza t. főszámvevő előtt azt a helyzetet, amelybe a rendőrök a formalizmus jóvoltából jutottak. A főszámvevő erre kijelentette, hogy csak egy sürgős, rögtönös tanácsülés szükséges ahhoz, hogy a rendőrök ruhapénze kiutaltassék. — Hogy pedig milyen halaszthatatlan ez, onnan is látható, hogy az idegen városok kiküldöttei a nagyváradi rendőröket megbámulják s öltözetükről ítélve meg őket, igen rossz véleménnyel térnek haza otthonukba. A minap itt volt egy nagy bécsi lap szerkesztője s kevésbe mult, hogy ki nem pellengérezte a rendőröket ruházatukért, csak a felvilágosításra ámult el, hogy nem a rendőrök az okai ruházatuk züllöttségének. A rendőrök a közgyűlés által megszavazott 6000 koronás jutalomdíjból se kapták még meg teljes részüket s ilyen kis existenciáknak az is hiányzik, amit bőrtalp címén befizettek velük, de a teljes értéket még nem kapták meg. Vajjon mit gondolnak a rendőrökről a városházán? Tudják e azt, hogy ha hazulról nem kapnának élelmiszereket, a fizetésükből ugyan szépen koplalhatnának.

Helfferich berlini utazásának jelentősége.

Fontos elhatározások előtt. Az orosz kormány nehéz helyzete.

Berlin, augusztus 8. Helfferichnek, Németország új moszkvai követének berlini utazása nagy felhajtást keltett. Abból, hogy személyesen tesz jelentést az oroszországi helyzetről, arra következtetnek, hogy fontos döntések előtt állunk. Minden jel arra mutat, hogy bizonyos intézkedések elkerülhetetlenek.

A szovjet köztársaság helyzete napról-napra bizonytalanabbá lesz. A kormány felhívása, hogy vegyék fel a küzdelmet az összes frontokon felvonuló ellenség ellen, teljesen eredménytelen maradt. A burzsoasztyá gyűlölete a kormány iránt változatlanul engesztelhetetlen, a munkástömegek pedig mindenképp elöllel kenyeret követelnek. Mindehhez járul az a veszély, hogy a csehek átlépve a Volgát, most Moszkvát fe-

nyegetik.

A kormány ezekben a rendkívül súlyos napokban egyedül Németország támogatására támaszkodhatik. Sem a szociálforradalmárok, sem a kadettek vagy kozákok nem rendelkeznek oly erővel, hogy a bolsevikiek helyébe léphetnének.

Ily körülmények között Helfferich berlini utjának nagy jelentősége nyilvánvaló. Azt csaknem kizártnak kell tartani, hogy Németország magatartása a szovjet-kormánytal szemben megváltozzék. Itt változatlanul biznak abban, hogy Lenin és Cserin a bresztlitovszki béke alapján továbbra is Németországgal együttesen akarnak dolgozni az új Oroszország felépítésén. Ezeket a törekvéseket Németország a jövőben is támogatni fogja.

Az osztrák gyermekek Nagyváradon.

Ma már csaknem teljesen lebonyolódott az ausztriai német gyermekek elhelyezésének ügye. A gyermekek kezdik otthoniasan érezni magukat, a miben a magyaros vendégszeretetnek s mindenütt tapasztalható meleg családi érzésnek van főrésze. No és a jó ellátásnak. Minden család megosztja a maga legjobb falatjait a kis vendégekkel, a kiknek szeméből lehet kiolvasni a hálát, örömet, meglepedést.

Csehország német vidékéről, Teplitz-Schönau kerületből valók Nagyvárad apró vendégei; érdekes dolgokat beszél egyik-másik az otthoni állapotokról. Mikor a német gyermekeket felhívták e jelentkezésre, megpróbált becsuszni közéjük néhány cseh is a kiket a német rendezőbizottság természetesen visszautasított. A cseh gyerekek aztán megpróbálták a németeket is elriasztani:

— Várjatok csak, a magyarok mind a Dunába dobnak vagy felakasztanak titeket.

Ilyen gondolkodásban nő fel a cseh gyerekek. Jó, hogy ebből a fajtából ide nem eresztettek egy öklömnyit sem. A németek persze nevettek a fenyegetésen s annál többen jelentkeztek. Másik beszéli:

— Nálunk borzasztó a drágaság. Egy kiló liszt kéz alatt 30 korona, egy kiló hus 46 korona, egy kiló vaj 80 korona.

— Hát hogy éltek?

— Mi németek kukoricakenyéren. Csak a csehek és a zsidók élnek jól. A cseheknek van bőven élelmiszerük (azoknál nem rekviráltak!) nekünk nem adnak, csak legfeljebb a zsidóknak, akiknek pénzük van bőven.

Most aztán törhetjük a fejünket az érdekes problémán, hogy miért nem rekvirálták végig hétszer Csehországnak elsőrangú mezőgazdasággal büszkélkedő cseh vidékeit is?

Nagyváradon az osztrák-német gyermekek ellátására legnagyobb részt a Kath. Népszövetség tagjai vállalkoztak. Igen sok van elhelyezve a zárdákban is. Általában nagyon

meg vannak elégedve elhelyezésükkel s alig lesz szükség itt ott kicserélésre.

Köszönet a nagyváradiaknak.

Az itt elhelyezett gyermekeket kísérő főfelügyelő, Maresch Gräte urasszony a következő sorok közlését kéri:

Nagyvárad vendéglátó közönségéhez!

A hosszú háboru országainkban mindenkit, de főképp bennünket, csehországi németeket oly szomorú helyzetbe hozott, hogy gyermekeink részére segítséget és támogatást vendégszerető szomszédainknál kellett keresnünk.

Alulírott, mint a Teplitz-Schönau kerület gyermekvédelmi bizottságának elnöknője, kellemes kötelességemnek tartom, hogy teljes szívből köszönetet mondjak egy a kerületi bizottság, mint az összes érdekelt nevében e város nemeslelkű lakosságának és mindazoknak, akik szegény gyermekeink ügyét felkarolták.

Azzal a kérelemmel fordulok Nagyvárad város közönségéhez, hogy karolják fel itt tartózkodó gyermekeinket és legyenek segítségünkre abban, hogy a még teljesen kielégítően el nem helyezett gyermekeink is megfelelő elhelyezést találjan.

Az aggódo anyák százainak nevében mondom e város nemeslelkű lakosságának, hogy a jó Isten fizesse meg mindazt a jótéményt, amelyekben gyermekeinket részesítik, akik egyebet nem tehetnek, mint imájukba foglalják mindazokat, akiknek jószágos gondoskodásában részesülnek.

Grete Maresch,
vasuti főfelügyelő neje, a kerületi gyermekvédelmi bizottság elnöknője.

Az élelmiszerigazolványok.

Mindazok, a kik német gyermekeket ellátásra vállaltak, a gyermekek után külön élelmiszerigazolványokat kaptak, a melyeket azonban csak külön hitelesítés után válthatnak be. Erre vonatkozólag a következőket közli a gyermekmenhely igazgatója:

Felhívom az osztrák vendéggyermekeket ellátó családokat, hogy élelmiszerigazolványuk hitelesítése végett jelentkezzenek az állami gyermekmenhelyen.

Katonaváros, Várad-Velence, Váralja, Csillagvároson lakók folyó hó 10-én, szombaton délelőtt tíz órakor, Ujváros és Külvároson lakók folyó hó 11-én, vasárnap délelőtt tíz órakor, Olasziban lakók (Nilgesztelep, Kertváros, Farkastelep, Szőlőhegy) folyó hó 12-én délelőtt tíz órakor jelentkezhetnek.

Csakis a kétszer lebélyegzett élelmiszerigazolványok érvényesek és csakis azok előmutatóinak adatnak ki az osztrák gyermekek részére élelmiszert.

Dr. Edelmann Menyhért,
igazgató-főorvos.

Kérjük Edelmann doktor urat, változtassa meg ezt a rendelkezést. A gyermekmenhely kint van a város végén is tul (a közönség 99 százalékának sejtelve sincs, merre), nem lehet a vendéglátó családokat azzal is terhelni, hogy legalább egy félnapot eltöltsenek a hitelesítéssel. Hiszen mind dolgozó emberek, a kik pusztán felebaráti szeretetből vállalkoztak a vendéglátásra és áldozatot hoztak, mikor a mai nehéz viszonyok közt családjukba még egy tagot fogadtak. Ezeknek minden módon kezükre kell járnai, nem hogy félnapos utazások árán kapják meg az élelmiszerigazolványokat. Ne a közönséget rendeljék ki tehát egy lebélyegzésért a menhelyre, hanem oldjuk meg a kérdést praktikusán úgy, hogy a menhelyről három délelőtt jöjjen be egy-két ur a városba, hozzák be azt a bizonyos bélyegzőt, üssék fel a sátorfát a városnáza kistermében s ott intézzék el a lebélyegzést. Oda szívesen fölme gy mindenki. Azután: a munkát ne 10 órakor, hanem legkésőbb 8 órakor kezdjék, hogy a mikor a piacon bevásárolnak, egy füst alatt a lebélyegzést is el lehessen intézni.

Fried János dr. elveszett felöltője.

Még a tél utóján a nagyváradai újságírók egyesülete hangversenyt rendezett, amelynek főérdekessége egy blüett volt, szerepelt benne Lukács Ödön főjegyző s az ő szerepében szinpadra lépett Hegedüs Nándor szerkesztő. A darabkában úgy jön a szinpadra Hegedüs — Lukács, mint egy felöltős ur, akiről az ismeretes Imre rendőr veszi le a felöltőt s felakasztja a fogasra. A felöltőről azonban csak az utolsó percben gondoskodtak s Barza Ferenc hírlapíró hamarjában Fried János dr. ügyvédet kérte meg, hogy adja kölcsön — mint kelléket — saját elegáns überciherjét. Fried dr. ezt meg is tette, beállt nézőnek s jóízűen nevetett a tréfán, amelyben az ő felöltője is szerepet játszott. A felöltő pedig a fogason maradt, ott lógott, mint egy orosz fogoly.

A hangverseny végeztével sokan kerestek olyant, amit soha meg nem találtak. — Novomeszky Imre cukrász például egy ezüst teakannát s szerviszt kutatott, de sohse látta többé, Fried János dr. pedig megkérdezte a jelenlevőktől:

— Nem látta kérem a felöltőmet?

Senki se látta a nevezetes felöltőt. Eltűnt, elveszett. Fried János dr. erre megharagudott s beperelte a rendezőseget, amely az ő felöltőjét kölcsönkérte s nem adta vissza, végső fokban tehát beperelte az újságíróegyesületet, amelynek ő is tagja. A per már javában folyik s ha arra kerül a sor, hogy a

felöltő értékét megállapítsák, eljutunk odáig, hogy az az egy ruhadarab annyit fog érni, amennyi az estély jövedelme volt. Vagyis az ujságírók egy felöltőt vehettek a jövedelmén, amelyet aztán egy élelmes el is vitt szerencsésen.

Drágább lett a sertéshus.

A m. kir. miniszteriumnak 3373—1918. M. E. számu rendeletének 6. szakasza alapján Nagyvárad város területére a kiskereskedelmi forgalomban a *sertéshus, zsír és egyéb sertéstermékekért* 1918. augusztus 3-tól kezdődőleg további intézkedésig a következő legmagasabb árakat állapítom meg

Sertéshus 1 kg.	14.—	K
Szalonna nyers zsirnak való 1 kg.	14.50	"
Szalonna, füstölt 1 kg.	15.—	"
Szalonna, pörkölt, paprikázott 1 kg.	15.—	"
" sózott 1 kg.	15.—	"
Csemege szalonna, abált 1 kg.	18.—	"
Háj 1 kg.	14.—	"
Sertésszír 1 kg.	16.—	"
Tepertő	8.—	"
Bórsajt 1 kg.	12.—	"
Füstölt sertésnyelv 1 kg. főzve	16.—	"
" császárhús 1 kg.	16.—	"
" " 1 kg. főzve	20.—	"
Nyári szalámi 1 kd.	18.—	"
Vese velővel 1 pár	5.—	"
Kocsonyahús 1 kg.	6.—	"
Füstölt sertéskaraj 1 kg.	17.—	"
" " 1 kg. főzve	19.—	"
Hurkafélék 1 kg.	6.—	"
Sonka füstölt bőrös 1 kg.	20.—	"
Sonka kifőve magyar 1 kg.	26.—	"
Füstölt fej és csontos hús	9.—	"
" oldal és bütyök	11.—	"
" soványhús 1 kg.	18.—	"
" kolbász 1 kg.	15.—	"
Lengyel kolbász 1 kg.	18.—	"
Debreczeni kolbász 1 kg. füstölt	20.—	"
" " száritva	30.—	"
" " főzve	24.—	"

Nagyvárad, 1918 aug. 9 én.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

A kenyérgyár szerződését nem fogadták el.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnapi közgyűlésén hosszan tárgyalta a tervezett kenyérgyár ügyét, azonban a tanács javaslatát, hogy az Emilia malom r. t. létesítse a kenyérgyárat, nem fogadták el, hanem az egész szerződést visszaadták a pénzügyi, gazdasági és jogügyi szakbizottságoknak, hogy jobban biztosítsák a szerződésben a város érdekeit. Altalában pedig az a nézet domborodott ki, hogy leghelyesebb volna, ha a város házikezelésben állítaná fel a kenyérgyárat.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Malatinszky Lajos főispán elnökölt. A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A polgármester havi jelentésénél mindjárt egy órási vita indult meg.

Harmathy Károly volt az első felszólaló. Kifogásolta a házberfillérek behajtásánál követett eljárást.

Baróthy Pál a lakásüzemelés körül követett eljárást bírálta, hivatkozva a múlt hónapban hozott határozatra. Egy hónap után odajutottunk a kérdésben, hogy hat tanítót rendeltek ki az idegenek és az üres lakások összeírására. Ha így haladnak, véget ér a szünidő és marad minden a régi. A bejelentő hivatal nincs abban a helyzetben, hogy a háboru alatt az idegeneket és a külföldieket nyilvántartsa. Ő nemcsak a galiciákat, akiket nem látja szükségesnek, hogy az országban letelepedjenek, de a más külföldiek is ellenőrizve legyenek. Ismétli, hogy szükséges, miszerint a törvényhatóság foglalkozék a kérdéssel s elbírálhassa a tett intézkedéseket s lássák, hogy miért tartotta a polgármester ezt a kérdést ködös homályban. — Majd kifogásolja, hogy miért nem tartja indokoltnak a tanács a megüresedett rendőrkapitányi állást betöltendőnek, amint azt a törvényhatóság elhatározta. Indítványozza, hogy az állásokra a pályázat kiírását rendeljék el. — Ugyancsak kifogásolja, hogy a gimnázium épületét felszabadították ugyan a katonai kórháztól, de a kir. kath. jogakadémia szomszédos épületét nem mentették fel s így a tüdőbetegek ott lesznek tovább is a gimnáziummal összekapcsolt épületben.

Dr. Stokker József különösképp tartja, hogy 1914. év óta nincs a városnál rendes adóhivetés, nyilvántartás és így csak fizetnek, de nem tudják, mivel tartoznak.

Weiszlovits Gyula az ellen szól, hogy a katonai rendőrség beleavatkozik a polgárok dolgaiba és sérti a rendőrség autonómiáját.

Siket Traján panaszolja, hogy az idehelyezett posta táviráda tisztviselők nem kapnak lakást. A közszolgálat érdekében kér a polgármestertől intézkedést.

Dr. Hoványi Gyula azt vitatja, hogy a gimnázium és jogakadémia egymástól teljesen külön álló két épület s így nem lehet félni a tüdőbetegek fertőzésétől.

Rimler Károly polgármester válaszolt a felszólalásokra. A lakásügyben a tanács megvette az intézkedéseket, de a lakáshivatal elnöke nem hajtotta végre s a nehézségekről nem tett jelentést. Neki nincs semmi oka, hogy homályba burkolja az ügyet. Most ő maga veszi kezébe az intézkedések végrehajtását. — A rendőrkapitányi állásra a pályázat kiírását a tanács feleslegesnek találta. Joga van a törvényhatóságnak az állás betöltését elrendelni. A jogakadémia felmentése érdekében eddig is mindent elkövetett s folytatja a tanácskozást. A tisztviselők lakása kérdésében pontos jelentést tesz a közgyűléshez. A visnizi rabbi ittartózkodását a belügyminiszter engedélyezte. A tanács ismételve kérte, hogy az eltávolításra nézve hagyja jóvá a miniszter a tanács határozatát. Addig nem tehetnek semmit.

Gerő Ármán főkapitány kijelenti, hogy a katonai rendőrség nem sérti a város autonómiáját s elismerés illeti, hogy támogatta mindig a rendőrséget.

Juricskay Barna a házberfillérek behajtásával mindig szabályszerűen járt el. Az adók rendben tartása nehéz, mert kevés a személyzet. Sok a restancia s már kért segítséget a feldolgozásokhoz.

Választás — egyhangulag.

Ezután a megüresedett III. oszt. szám-tisztai állás betöltésére jött a sor.

Pályáztak: Jablonszky Géza szakdijnok és Tamás Gyula tb. adótiszt. Közfelkiáltással Tamás Gyulát választották meg.

Debreczen város átiratát, amelyben a rendőrség államosításáról szóló törvényja-

vaslat módosítását kéri, mellőzték, ellenben elfogadták Baróthy Pál indítványát, hogy irjon fel a város Nagyváradon csendőrkörületi parancsnokság felállítására.

Dr. Medvigy Gábor és társai indítványára báró Szurmay Sándor honvédelmi minisztert egyhangulag Nagyvárad város díszpolgárává választották.

A kenyérgyár ügye.

Ezután hosszú vita indult meg a kenyérgyár felállítására vonatkozó szerződés felett.

Székely Sándor a határozathozatal elhalasztását helyesli. Ő már két évvel ezelőtt javasolta egy hatósági kenyérgyár felállítását, de a dolog abbamaradt. Elég, ha a város ellenőrzi a kenyér előállítását és elárusítását, amelyhez a város szolgáltatja ki a lisztet. Kenyérgyárra így nincs szükség.

Dr. Hoványi Gyula szerint a betervezett szerződés még fésülésre szorul s ezért vissza kell adni s a pénzügyi, gazdasági és jogügyi bizottságok tárgyalják le s javítsanak a város érdekében rajta. Ezt indítványozza az aggodalmak eloszlatása végett.

Dr. Medvigy Gábor bizalommal van Lukács Ödön iránt, de látja, hogy a szerződésben az a fontos, hogy a befektetett tőke 6 százalékát megkapjuk, — holott nem ez, hanem az lenne a főcél, hogy jó kenyeret kapjunk. A részvénytársasággal csinált kenyérgyár már nem hatósági lesz, csak cimben. Kifogásolja, hogy 10 év múlva azt a telket, amit négyszögölenként 2 koronáért adott a város, négyszögölméterenkint 100 koronáért kell visszaváltani. Mint a hus ellátást, a kenyér ellátást is egy kenyérgyár kibérlése által oldják meg. Elvi alapra kell helyezkedni s mondják jki, hogy tisztán hatósági alapon akarják a kenyérgyárat rendezni.

Mertz János indítványozza, hogy a kenyérsütők és pékeknek a város adja ki a lisztet s ezt kenyérben adják vissza, a melyet a hatóság árusítson el.

Weiszlovits Emil indítványt tesz, hogy a tanács lépjen érintkezésbe megbízható pékekkel, hogy ezek készítsék a város részére a kenyeret.

Lukács Ödön rámutat, hogy már békében szó volt hatósági kenyérgyár felállításáról. Naponként 40—50 panasz van a kenyér ellen. Egyesek 7—8 koronát is zsaroltak egy kiló kenyérért. Ugy vélte, hogy kötelessége, hogy valamely javaslatot tegyen. Tudja, hogy jobban megfelelt volna egy tisztán hatósági kenyérgyár, erről nem is mondott le, de hiszi, hogy egy pár évi tapasztalat csak hasznos lesz. Ma horribilis költség kellene s nem prosperálna a gyár. Gyorsan kell a kenyérellátáson segíteni és erre a város nem képes. Majd erős érvekkel válaszol a felszólalásokra. Sokszor hibáztatják a közéletmezési ügyosztályt, pedig a miniszter intézkedéséről van szó. A javaslat a tisztességes ipart nem sújtja. Az ellen nincs kifogása, ha a bizottságoknak adják ki a javaslatot tárgyalásra de megjegyzi, hogy a dolog sürgős, mert a géparak emelkednek. 5 város hasonló helyzetben van, mint Nagyvárad. Ajánlja a tanács javaslatát.

Dr. Friedländer Samu támadja a javaslatot, s indítványozza, hogy házilag létesítse a város a kenyérgyárat.

Dr. Hoványi Gyula, Székely Sándor, Schvatz Izidor és Weiszlovits Gyula hozzá-

szólása után elfogadták dr. *Hoványi Gyula* indítványát s az ügyet kiadták a szakbizottságoknak.

Ezután *Rendes Vilmos* interpellált a dohányneműek kiszolgáltatása körül tapasztalt visszaélésekről s megfelelő eljárásra kéri a polgármestert, esetleg a kir. pénzügyigaz-

gatót.

Rimler Károly polgármester szintén tudomással bír a visszaélésekről. Igéri, hogy a pénzügyigazgatóságnak, esetleg a pénzügyminiszternél eljár a bajok megszüntetése iránt.

A még hátralevő ügyeket ma, pénteken délután tárgyalják.

Inger Szolimán, a petroleum, Firanda és Éva.

Ami az Emir körül történik, az mind olyan regényes, exotikus. Most a törvény szék folyosóján sétál *Inger Szolimán Ibn Abdullah* emir, elegáns nyári szürke ruhában, napsütötte barna arcát szépen ápolt őszes bajusz választja ketté, szemében, a sokat látottakban bánat borong.

— Mi baj, emir mester? kérdezzük.

— Fáj a májam, ez az emlékem a világháboruból, ezért kellett hazajönni Boszniából, ahol bizony kivettem részemet a küzdelmekből. S most ezzel az Évával kell elintézni ezt a kis ügyet.

A kis ügy *Seress Barna* tanácselnök előtt folyik s *Still Ernő* dr. kir. ügyész azzal vádolja *Morár Éva* papmezőkimpányi leányt, hogy az Emir kastélyából, mikor ott cseléd volt, ellopott két szép sárga tyukot, tíz kilogramm lisztet s a kertből káposztát s eladta a korcsmáros leányainak, akik ilyképen orgazdaságba keveredtek volna. Csakugyan, a feketekendős oláh leány mellett két elegáns, fehér cipős, feketekalapos kisasszony ül a vádlottak padján, egyiken fekete seiyemruha, a másikon rózsaszínű.

Előlép *Inger Szolimán* s elmondja, hogy őt *Dancs Firanda* figyelmeztette a lopásra, *Firanda* előbb a korcsmárosnál szolgált. Házvezetőnője *Unghy Piroska* meg is találta a lisztet Évánál.

Vádlottak tagadják a tettet. Azt állítják, hogy az emir több petroleumot kívánt tőlük, mint amennyi járt volna neki s több cukrot, de mert nem adtak neki, boszúból indította ezt a pert.

Dancs Firanda két sárga tyukról tud, amit Éva ellopott az emirtől s eladott a korcsmáros leányainak.

Popa Zsófi ellenben egy kék és egy sárga tyukról tud, ami elveszett. Az ő ágyába rejtett 10 kg. lisztet az Éva, azt mondta, hogy nem lopta.

Unghy Piroska házvezetőnő, egy feltűnően csinos leány, vallomásában kijelenti, hogy a „kegyelmes ur”, *Inger Szolimán*, Szomáli volt alkirálya, birtokából elvittek tyukokat, lisztet és káposztát, ő találta meg. Jó viszonyban volt a vádlottakkal, de ennek vége.

Stern József tanulóit kéri az elnök:

— Milyen zsidó, orthodox vagy neológ?

— Szegény zsidó vagyok. (Derültség.) Nem szent zsidó.

— Ha el kell vágni a baromfi nyakát, megengedi azt keresztény cselédnek.

— Mit bánom én, ki vágja el. Az emir petroleumot kért tőle, 10 kilogramm járt neki, de ő többet követelt, cukrot is. Nem

adott neki. Nem járt neki több. Járt hozzájuk az emir, de most haragban vannak.

Inger Szolimán: Nem haragszom rá, vásárolok nála, mint a másik zsidónál. Tegnap is küldött dohányt nekem, mert a biztos kötelezte rá.

Popa Zsófi 15 éves leánytól kéri az elnök:

— Rokonságban állasz valamelyik féllel itt?

— A leány hátranéz s a hallgatóság között ül asszonyra mutat:

— Azzal ni. (Derültség.)

— Ahhoz semmi közünk.

Morár Éva: Nem volt ennivalónk, éhezünk a kegyelmes urnál, hát szereztem lisztet, hogy éjjel főzhessek valamit. A lisztet a Zsófi ágyára tettem, nem loptam azt.

Inger Szolimán kijelenti, hogy nem kívánja a vádlottak megbüntetését.

Still Ernő dr. királyi ügyész vádbeszéde után

Stokker József dr. védő így szól: Nem tudható, hogy milyen okból ülhet az ember a vádlottak padjára. 1916 őszén elvesz két tyukot s 10 kiló lisztet az emir udvarából, másfél évig hallgatnak, aztán itt a büntetés. Így lehet ütni a vádlottakon, akikre én, a nagy Emir haragszom, mert nem adtak több petroleumot s több cukrot. S csak akkor lesz bűnper, amikor a korcsmáros cselédje elszegődik az Emirhez. Felmentést kér.

A bíróság a vádlottakat felmentette. Az ítélet jogerős.

Jegyző volt: *Halmy Gyula* dr.

Reuter-jelentések.

Mostanában naponta olvasunk ellenséges oldalról származó Reuter-jelentéseket, amelyek a legváltozatosabb skáláján a híreknek leírják, hogyan verték meg a németeket ellenfeleik, hogyan vonulnak ezek vissza, milyen fölényben vannak az amerikaiak a németek felett, hány millió katona érkezett Amerikából, mennyivel több az antant repülőgépe, mint a németeké, a rossz német termésről, a tengeraltjárók pusztulásáról s hasonlókról.

A lehető leglehangolóbb hírek látnak napvilágot az újságokban, amelyeknek káros hatását mindenkinek érezheti saját magán, mert nem gondol arra, hogy a német még egy párszor jól odaken az ellenségnek mielőtt békülne. Ezek a Reuter-jelentések tudniillik most minden kommentár nélkül jelennek meg s ezért kártevő a hatásuk.

Valamikor azt olvastuk német-magyar-osztrák félhivatalosokban, hogy a Reuter-hazudik, a Reuter-jelentések ferdítenek s ma

mégis leközlük ezeket a jelentéseket anélkül, hogy megmondanánk, mit tartson azok felől az olvasó.

Ez nem jó taktika, mert ha bizonyos is, hogy az ellenség jelentéseit közölni kell a mi közönségünkkel is, de pár sor kísérő felvilágosítás az, ami hiányzik a jelentések mellől, amelyek megdöbbentő ujságokat hoznak tudomásunkra s ezeknek mérgét a hozzáfűzött kommentár volna csak képes elvenni.

A Reuter és egyéb ellenséges lapjelentések megjegyzésnélküli közlése nyílt beismerés lenne, csodálatos hogy a Wolf-ügynökség mostanában nem talál szavakat, hogy e jelentések valótlanosságait megcáfolja vagy azokat *kellő értékére* szállítsa le.

HÍREK

* **Gyászmise Szmrecsányi Pál püspökért.** Boldogemlékü *Szmrecsányi Pál* püspök halálának évfordulója alkalmából gyászmise volt tegnap d. e. 9 órakor a székesegyházban az elhunyt püspökért, aki az egyházmegye egyik legnagyobb jótevője volt. A gyászmisét dr. *Karácsonyi János* vál. püspök tartotta teljes segédlettel. A gyászmisén a püspökségi uradalmi tisztikar teljes számban részt vett.

* **Katonai kitüntetések.** A király *Nyikos Sándor* 37-es főhadnagynak és *Kellner Kálmán* tart. táborigabornak a nagyváradi hadkiegészítő parancsnokságnál, az ellenséggel szemben teljesített kitűnő szolgálataért a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **A Misszió-társulati Leányklub** ma klub-délutánt tart a Püspök-fürdőben. Indulás délután 2 órakor a nagyállomásról. Kedvőtlen idő esetén a kirándulás elmarad a jövő hét keddjére.

* **Kovács Margit még nem hagyhatja el a kórházat.** A szintársulat volt kórházának énekesnője: *Kovács Margit* heves izomlással kénytelen volt a biharmegyei kórházban magát felvétetni. A súlyos és kínzó betegség ellen tejszékciót rendeltek orvosai, de az első mit sem segített. Tegnap alkalmazták a második tejszékciót s ez valamivel javította a kiváló primadonna betegségét. A gyógyulás előreláthatólag hamarosan beáll.

* **Városi faüzem Csontaházán.** A város abból a célból, hogy kellő mennyiségű és olcsó fával elláthassa a közönséget, Csontaházán *Grünstein Ernő* ről erdőt vásárolt kitermelésre. Az üzem már meg is indult, a városi faüzemet *Liszky Béla* fővámellenőr vezeti, aki szakértelmét, megbízhatóságát és tapasztalatait most kamatoztatja a város javára. A csontaházi erdőben saját maga által építettett kunyhóban lakik, van egy fogata s 200 orosz fogoly áll rendelkezésére. Az általa készített számítások szerint ez évben 40000 méter cserfát termel ki jó viszonyok mellett. Távolléte alatt a fautalásokat *Bige József* aljegyző munkakörébe utalta a tanács. *Liszky Béla* már be rendezkedett a faüzemre, mintegy tízezer korona áru élelmiszert szállított ki a csontaházi erdőbe, ezenkívül pálinkát, dohányt s olcsó szivart is. Nemsokára az érkező faszagvagonok jelentenek arról, hogy Csontaházán megindult a fa kitermelése.

* **Felhívás a borbély és fodrász iparosokhoz!** Felhívom a borbély és fodrász iparosokat, hogy a részükre járó szappan megérkezett s azért a szakosztály elnökénél Ramminger István urnál jelentkezzenek. Az Ipartestület elnöksége.

* **Halálozás.** Sebestyén Sándorné szül. Boldizsár Zsuzsanna nagyváradi polgár bérkocsi tulajdonos neje f. hó 7 én d. u. 3 órakor hosszas szenvedés után élete 53 ik évében elhunyt, temetése f. hó 9 én, pénteken délután 2 órakor megy végbe a m. kir. állami bábaképezdőből.

* **A borsó és lencse termés bejelentése.** A közlelmezési miniszter urnak rendelete alapján tudomására hozom az érdekelteknek és a város lakosságának, hogy mindazok, akik lencsét, egy fél katasztrális holdnál vagy borsót egy katasztrális holdnál nagyobb területen termelnek, lencse és borsó készleteiket legkésőbb augusztus hó 15 ig a közlelmezési ügyosztálynál, Teleky u. 3. bejelenteni tartoznak. Az így bejelentett készletek egyidejűleg zár alá vettnek nyilvánítatik, s abból a termelő csupán a saját házi és gazdasági szükséglet címen öt megillető mennyiséget személyenként és havonként 1 kg.-os fejadagot számítva használhat fel. A felesleggel a termelő nem rendelkezik. Nagyvárad, 1918. évi augusztus 5 én. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyárának második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

MOZI.

Hella Moja a Vigadó mozgó színházban. A nemes paraszt címmel feltűnően érdekes filmújdonosság kerül színre ma a Vigadó mozgóban. Egy régi lengyel főuricsalád özszeomlását mutatja ez a darab. A grófnő tékozló fényűzésével az örvénybe ragadja magával jólelkű, művelt leányát is, akivel régi szerelme a fiatal diplomata meghasonlik. — Bonyodalmas és viszontagságos szerelmi regény, melynek izgalmas jeleneteiben elsőrangú művészek nyújtanak kitűnő alakítást. Főszerepet a nagy filmdiva, Hella Moja játssza megragadó művészetével.

A hercegnő gyöngye. (Nagy filmszenzáció az Apollóban.) A hercegnő, akiről ez a megrendítő történet szól, egy fényes estélyen régi ellensége feleségének retiküljébe csusztatja gyöngyeit és a ragyogó társaság előtt nyíltan lopással vádolja a gyönyörű fiatal asszonyt. Ebből a megrázó epizódból indul ki az izgató dráma, amelyet „Az igazság diadala” címmel mai színes, nagyszerű új műsora pompás díszül hoz színre az Apolló színház. A dráma vezető szerepeit Ellen Richter, a berliniek híres ünnepelet művésznője, Erich Kaiser Titz, a szeniális német filmszínész és Luu Synd, a kitűnő és ismert művész játssza.

Megnyílik az **Uránia**. Nyári szünete után szombaton megnyílik az Uránia színház. Az igazgatóság nagy áldozatokkal renováltatta a népszerű mozit és gondoskodott róla, hogy úgy mint ezelőtt állandóan vonzó, érdekes műsorról szolgálja a közönség érdeklődését. A megnyitó előadás szombaton délután lesz fényes műsorról.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

* **Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság** irodáját Szent László-tér 1 sz. alá az emeleti helyiségbe helyezte át. Bejárat a Köröshidfőnél.

A városi ecet elárusítását Nagy Sándor-utca 4. sz. alatt megkezdettük.

Nagyvárad város
Hatósági Központi Szeszfőzdéje.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvíz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!

Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy **anuitásos és kamatozó jelzálogkölcsonöket**

ugy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett

minden árfolyam levonás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

VAS és rézágak,

afrík és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: özsze-hajtós ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Az igazság diadala.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

A nemes paraszt.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Legujabb füzöket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütövel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányórral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó diszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfosó színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virág'azék	5—
Majolika diszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávéskészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Fal'tükör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávéscsésze	4—
Köpöcsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt vizek, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Gyári tisztviselő

2-évi gyakorlattal állást keres. Ajánlatot „Szerény” jelleggel kiadható kérek.

Uj káposztáskád

teljesen felszerelve, fedővel ellátva, 3 hektós elcsérlném megfelelő boroshordóért. Vizvezeték-utca, Imre Istvánnál üzletben.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irására. Ára 2-40 K, nagy áveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Selyem a divat!

Gyönyörű kosztüm és ruhaselymek, finom gyapjuszövetek, blousok, tavaszi felöltők, kalapok, ernyők, ridikülök és piperecikkek legolcsóbban Cziller Imre nagyáruházában, a

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendemenyben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kintőn bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Eladó

egy szobabeli új szalonnagarnitúra. Kör özs-utca 47. szám.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) kocsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassajavitó. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasa-
:: lők állandóan raktáron. ::

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással kőszvény, csúsz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkúra. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitói váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonőket törlesztésekre. Élőleget ad értékpapírokra.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindentéle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Betűszedő tanulóknak fiú és berakó tanulóknak leány fizetéssel felvétetik a Szent László-nyomda részv.-társaságnál.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.